

Мирончук Олександр Якович,
кандидат наук із богослів'я,
кандидат філологічних наук, доцент,
декан богословського факультету
та професор кафедри біблійних та філологічних дисциплін
Київської православної богословської академії

«СВЯТІСТЬ» У ПОСЛАННІ СВЯТОГО АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ТИТА

У пропонованій статті подано результати здійсненого богословсько-лінгвістичного аналізу тексту Послання святого апостола Павла до Тита крізь призму функціонування поняття «святість» у ньому.

Ключові слова: апостол Павло, Біблія, Новий Завіт, релігійний стиль, біблійний підстиль, текст Священного Писання, святість, послання.

У час відродження й розвитку української богословської науки виникає потреба осмислити її базові концепти, зокрема концепт «святість», що зумовлює актуальність відповідного дослідження.

Категорію святості, сакрального, а також шанування святих вивчали й продовжують вивчати вітчизняні та зарубіжні фахівці в царині богослів'я, релігієзнавства, філософії й філології, зокрема Т. П. Вільчинська [Вільчинська, 2008], Т. Б. Дзюбанський [Дзюбанський, 2012], А. П. Забіяко [Забіяко, 1998], М. Еліаде [Еліаде, 1994], Р. Каюа [Каюа, 2003], Г. М. Кулагіна-Стадніченко [Кулагіна-Стадніченко, 2016], П. В. Мацьків [Мацьків, 2007; Мацьків, 2010], М. О. Пилаєв [Пылаев, 2012], М. В. Скаб [Скаб, 2008], Я. Харкевич [Charkiewicz, 2015], П. В. Пасхос [Πάσχος, 1997] та ін.

Джерелом християнського віровчення й богословської науки є Божественне Одкровення, виражене, зокрема, у Священному Писанні Старого та Нового Завіту.

Ця стаття продовжує й доповнює наші попередні наукові розвідки, присвячені дослідженню специфіки функціонування поняття «святість» у текстах Священного Писання Нового Завіту, зокрема в Соборних посланнях святого апостола Якова [Мирончук, 2017б], святого апостола Іоана [Мирончук, 2017в], святого апостола Іуди [Мирончук, 2017а] та в Посланні святого апостола Павла до Филимона [Мирончук, 2017г].

Об'єктом нашого науково-богословського аналізу слугує українськомовний текст Послання святого апостола Павла до Тита (переклад Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета (Денисенка)), розміщений у Біблії, опублікований в Київській патріархії УПЦ Київського Патріархату (К., 2004). Для порівняння додатково залучено текст Послання святого апостола Павла до Тита давньогрецькою мовою.

Мета дослідження – здійснити богословсько-лінгвістичний аналіз українськомовного тексту Послання святого апостола Павла до Тита крізь призму функціонування поняття «святість» у ньому.

У заголовковій назві Послання міститься вказівка на святість його автора – *апостола Павла*, а в тексті апостол Павло додатково вживає щодо себе найменування *раб Божий, апостол Ісуса Христа*, напр.: *Послання до Тита святого апостола Павла* [Біблія, 2004, с. 1352]; *Павло, раб Божий, апостол же Ісуса Христа*¹ [...] (Тит. 1: 1) [Біблія, 2004, с. 1352].

Також інших осіб, згадуваних святим апостолом Павлом, Церква згодом визнала і стала шанувати як святих – *апостолів від 70-ох Тита, Артему, Тихика, законника Зину, Аполлоса* (день пам'яті за новим стилем – 17 січня та ін.) [Календар, 2017, с. 72], напр.: *Титові*², *істинному синові за спільною вірою: благодать, милість і мир від Бога Отця і Господа Ісуса Христа, Спасителя нашого* (Тит. 1: 4) [Біблія, 2004, с. 1352 – 1353]; *Коли пришлю до тебе Артема*³ *чи Тихика*⁴, *поспіши прийти до мене в Нікополь, бо я вирішив провести там зиму. Законника Зину*⁵ *та Аполлоса*⁶ *потурбуйся відправити так, щоб у них ні в чому не було нестатку* (Тит. 3: 12 – 13) [Біблія, 2004, с. 1354].

Відокремлена прикладка *істинний син за спільною вірою*, яка функціонує в тексті аналізованого Послання й означає ім'я святого Тита, за нашими спостереженнями, містить сему 'духовна

¹ Д.-грец. – Παῦλος δοῦλος θεοῦ ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 856].

² Д.-грец. – Τίτω [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 856].

³ Д.-грец. – Ἀρτεμᾶν [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 861].

⁴ Д.-грец. – Τυχικόν [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 861].

⁵ Д.-грец. – Ζηνάν [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 861].

⁶ Д.-грец. – Ἀπολλῶ [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 861].

спорідненість⁷ і в контексті мови Священного Писання Нового Завіту співвідносна з назвою чину святих апостолів, пор.: *Титові, істинному синові за спільною вірою*⁷: *благодать, милість і мир від Бога Отця і Господа Ісуса Христа, Спасителя нашого* (Тит. 1: 4) [Біблія, 2004, с. 1352 – 1353].

Кажучи старим жінкам, як треба одягатися, апостол Павло ставить за взірць *святих*, напр.: *Щоб старі жінки також одягались як личить святим*⁸, *не були обмовницями, не підневолювались пияцтву, вчили добра* (Тит. 2: 3) [Біблія, 2004, с. 1353]. У контексті новозавітних апостольських послань слово *святі*, зазвичай, вживається на позначення християн як послідовників Христа, що вказує на їх моральну досконалість та висоту духовного життя в тутешніх земних умовах [Див.: *Миرونчук, 2017г, с. 55*], однак у давньогрецькому тексті досліджуваного Послання замість звичного відповідника *ἁγίοι* 'святі' функціонує лексема *ἱεροπρεπεῖς*, яка в перекладі церковнослов'янською мовою співвідносна з найменуванням *сѣтолѣпно*⁹ [Біблія, 1997, с. 1575]. Давньогрецьке слово *ἱεροπρεπίς*, на думку О. Д. Вейсмана, перекладається російською мовою як «приличний святости мѣста, дѣйствія или званія, вооб. благопристойный, почтенный» [Вейсман, 1899, кол. 623], а, за спостереженнями Й. Х. Дворецького, – має такі значення: 1) «достойний священного места, приличествующий священным целям»; 2) «священный» [Дворецкий, 1958, с. 814]. «Полный церковно-славянский словарь», укладений протоієреєм Григорієм Дяченком, фіксує лише прислівник *свѣщеннолѣпно* – (*ἱεροπρεπίς*) зі значенням «достойно святости, священно» [Дяченко, 1993, с. 586] та прикметник *свѣщеннолѣпный* – «приличный, соотвѣтственный святости; священноблагольпный» [Дяченко, 1993, с. 586].

Поняття святості в аналізованому Посланні співвідноситься з поняттям обраності. Так, у тексті Священного Писання Нового Завіту християни, окрім *святих*, іменуються також *обраними, обраними Божими*, напр.: *Павло, раб Божий, апостол же Ісуса Христа, за вірою обраних Божих*¹⁰ і пізнанням істини, *що належить до благочестя* (Тит. 1: 1) [Біблія, 2004, с. 1352]; *очікуючи блаженного уповання і явлення слави великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа, Який дав Себе за нас, щоб визволити нас від усякого беззаконня і очистити Собі людей обраних*¹¹, *ревних до добрих діл* (Тит. 2: 13 – 14) [Біблія, 2004, с. 1353 – 1354].

Мета й наслідок святого й благочестивого життя в земних умовах нинішнього віку – *надія на вічне життя, очікування блаженного уповання і явлення слави великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа, успадкування життя вічного*, напр.: *Павло, раб Божий, апостол же Ісуса Христа, за вірою обраних Божих і пізнанням істини, що належить до благочестя*¹², *у надії вічного життя*¹³, *яке обіцяв вірній у слові Бог раніше вікових часів* (Тит. 1: 1 – 2) [Біблія, 2004, с. 1352]; *Бо благодать Божя з'явилась, спасенна для всіх людей, яка вчить нас, щоб ми, відкинувши нечестя і мирські похоті, цнотливо, праведно і побожно жили в нинішньому віці, очікуючи блаженного уповання і явлення слави великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа*¹⁴ (Тит. 2: 11 – 13) [Біблія, 2004, с. 1353]; *Коли ж з'явилися благодать і людинолюбство Спасителя нашого, Бога, Він спас нас не за діла праведности, які б ми вчинили, а з Своєї милости, через купіль відродження і оновлення Святим Духом, Якого щедро вилив на нас через Ісуса Христа Спасителя нашого, щоб, виправдавшись Його благодаттю, ми за упованням стали спадкоємцями вічного життя*¹⁵ (Тит. 3: 4 – 7) [Біблія, 2004, с. 1354].

Апостол Павло у настановах Титові вказує, зокрема, на якості священнослужителів (*пресвітерів та єпископів*) крізь призму, за нашими спостереженнями, духовно-морального стану святості, з яким асоціюється *непорочність, бездоганність, гостинність, благолюбність, цнотливість (ціломудреність), справедливість (праведність), побожність (преподобність, благочестивість), стриманість, чистота*, а також *дотримування правдивого (вірного) слова, згідного з ученням; наставляння у здоровому вченні; говоріння того, що згідне зі здоровим ученням; викривання противників; у всьому показування собою взірця добрих діл, у навчанні – чистоти, чесності, непошкодженості, слова здорового, недокірливого; ревність до добрих діл; уникання нерозумних змагань і родоводів, і суперечок, і чвар про закон; цурання еретика після першого і другого напоумлення та ін.*, напр.: *Для того я залишив тебе на Криті, щоб ти довершив недокінчене і поставив у всіх містах пресвітерів*¹⁶, *як я тобі наказував: коли хто непорочний*¹⁷, *чоловік*

⁷ Д.-грец. – *ὑνησιω τέκνω κατὰ κοινήν πίστιν* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 856].

⁸ Д.-грец. – *ἱεροπρεπεῖς* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 858].

⁹ Ц.-сл. – *сѣтрнцнмз такожде во оѣкрашенїи сѣтолѣпнымз* [Біблія, 1997, с. 1575].

¹⁰ Д.-грец. – *ἐκλεκτῶν θεοῦ* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 856].

¹¹ Д.-грец. – *περιούσιον* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 859].

¹² Д.-грец. – *εὐσέβειαν* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 856].

¹³ Д.-грец. – *ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 856].

¹⁴ Д.-грец. – *προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 859].

¹⁵ Д.-грец. – *κληρονόμοι κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 860].

¹⁶ Д.-грец. – *πρεσβυτέρους* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 857].

¹⁷ Д.-грец. – *ἀνεγκλητος* [Н Καινή Διαθήκη, 1996, σ. 857].

однієї жінки, дітей має вірних, яких не докоряють у розпусті чи непокірності. Бо **єпископ**¹⁸ повинен бути **бездоганний**¹⁹, як Божий управитель, не такий, що собі догоджає, не зухвалий, не гнівливий, не п'яниця, не забіяка, не користолобець, а **гостинний**²⁰, **благолюбний**²¹, **цнотливий**²², **справедливий**²³, **побожний**²⁴, **стриманий**²⁵, який дотримується правдивого слова, згідно з вченням, щоб він мав силу й наставляти в здоровому вченні, і викривати противників (Тит. 1: 5 – 9) [Біблія, 2004, с. 1353]; Бо **благодать** Божя з'явилась, спасенна для всіх людей, яка вчить нас, щоб ми, відкинувши нечестя і мирські похоті, **цнотливо**²⁶, **праведно**²⁷ і **побожно**²⁸ жили в нинішньому віці, очікуючи блаженного уповання і явлення слави великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа, Який дав Себе за нас, щоб визволити нас від усякого беззаконня і очистити Собі людей обраних, ревних до добрих діл (Тит. 2: 11 – 14) [Біблія, 2004, с. 1353 – 1354]; Для **чистих**²⁹ усе чисте; а для осквернених і невірних немає нічого чистого, але осквернені і розум їхній, і совість. Вони говорять, що знають Бога, а ділами відрікаються, будучи огидними і нездатними ні до якого доброго діла (Тит. 1: 15 – 16) [Біблія, 2004, с. 1353]; Ти ж говори те, що згідне із здоровим вченням (Тит. 2: 1) [Біблія, 2004, с. 1353]; У всьому показуй собою взірець добрих діл, у навчанні чистоту, чесність, непошкодженість, слово здорове, недокірливе, щоб противник був осоромлений, не маючи нічого сказати про вас поганого (Тит. 2: 7 – 8) [Біблія, 2004, с. 1353]; **Нерозумних же змагань, і родоводів, і суперечок, і чвар про закон уникай, бо вони некорисні і марні. Єретика, після першого і другого напоумлення, цурайся, знаючи, що такий розбестився і грішить, будучи самозасудженим** (Тит. 3: 9 – 11) [Біблія, 2004, с. 1354].

Те ж саме стосується й осіб різних статево-вікових груп та суспільних станів – старих чоловіків (бути пильними, поважними, доброчесними, здоровими у вірі, в любові, в терпінні) і жінок (належно одягатися, вчити добра, наставляти молодих любити чоловіків, любити дітей, бути доброчесними, чистими, дбайливими про дім, добрими, покірними своїм чоловікам, не бути обмовницями, не підневолюватись пияцтву), юнаків (бути доброчесними) і рабів (коритися своїм господарям, догоджати їм у всьому, не перечити, не красти, але виявляти всю добру вірність, в усьому бути прикрасою вчення Спасителя нашого Бога), а також усіх людей загалом (слухатися і коритися начальству і властям, бути готовими на всяке добре діло, нікого не лихословити, бути не сварливими, а тихими і виявляти всяку лагідність до всіх людей; дбати про ревність до добрих діл, дбати про добрі діла) (Тит. 2: 1 – 6, 9 – 10; 3: 1 – 2, 8, 14) [Біблія, 2004, с. 1353 – 1354].

Однак одних лише діл праведності, названих у цьому та інших новозавітних писаннях, які б учинила людина власними зусиллями в умовах земного життя віку цього, для спасіння й виправдання не достатньо. Для успадкування вічного життя потрібна благодатна співдія й допомога Бога, Який спас і виправдав нас зі Своєї милості через купіль відродження й оновлення Святим Духом, Якого щедро вилив на нас через Ісуса Христа Спасителя нашого: **Коли ж з'явилися благодать і людинолюбство Спасителя нашого, Бога, Він спас**³⁰ нас не за **діла праведности**³¹, які б ми вчинили, а з Своєї милості, через купіль відродження і оновлення **Святим Духом**³², Якого щедро вилив на нас через Ісуса Христа Спасителя нашого, щоб, **виправдавшись**³³ Його благодаттю, ми за упованням стали спадкоємцями вічного життя (Тит. 3: 4 – 7) [Біблія, 2004, с. 1354].

Протилежними ж рисами, що характеризують гріховний стан людини, який, зокрема, стоїть на заваді (унеможлиблює) прийняттю сану й виконанню обов'язків священнослужителя, за словами апостола Павла, є розпуста, непокірність, догоджання собі, зухвальство, гнівливість, пияцтво, розбій, користолобство, а також марнослів'я, обман, розбещення, оскверненість, невірність, огидність, відрікання [гріховними] ділами від Бога, нездатність ні до якого доброго діла, нечестя, мирські похоті, нерозумність, рабство похотям і різним розкошам, життя в злобі та в заздрощах, огидність, ненависть один одного тощо (Тит. 1: 5 – 16; 2: 12; 3: 3) [Біблія, 2004, с. 1353 – 1354].

¹⁸ Д.-грец. – ἐπίσκοπον [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

¹⁹ Д.-грец. – ἀνέγκλητον [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

²⁰ Д.-грец. – φιλόξενον [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

²¹ Д.-грец. – φιλάγαθον [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

²² Д.-грец. – σώφρονα [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

²³ Д.-грец. – δίκαιον [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

²⁴ Д.-грец. – ὀσιον [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

²⁵ Д.-грец. – ἐγκρατῆ [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 857].

²⁶ Д.-грец. – σωφρόνως [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 859].

²⁷ Д.-грец. – δικαίως [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 859].

²⁸ Д.-грец. – εὐσεβῶς [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 859].

²⁹ Д.-грец. – καθαρὰ [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 858].

³⁰ Д.-грец. – ἔσωσεν [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 860].

³¹ Д.-грец. – ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 860].

³² Д.-грец. – πνεύματος ἁγίου [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 860].

³³ Д.-грец. – δικαιοθέντες [Н Καινή Διαθήκη, 1996, с. 860].

Отже, згідно з настановами святого апостола Павла до Тита, стан святості асоціюється з непорочністю, бездоганністю, цнотливістю (ціломудреністю), справедливістю (праведністю), побожністю (преподобністю, благочестивістю), стриманістю, чистотою тощо, наслідком чого є надія на вічне життя та його успадкування, а також очікування блаженного уповання і явлення слави великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа, але самотійно, без благодатної співдії та допомоги Божої, цього людина досягнути не може.

В аналізованому тексті Послання святого апостола Павла до Тита, утворюючи змодельоване нами однойменне лексико-семантичне й асоціативне поле, поняття «святість» ословлюють:

- найменування Третьої особи Святої Трійці – *Святий Дух*;
- прикметник *святий* у відповідних граматичних формах роду, числа й відмінка у субстантивній функції, що в контексті Священного Писання Нового Завіту співвідноситься з найменуванням християн (*святі*);
- назви чинів святих – *апостол*;
- власні імена святих – агіоантропоніми – апостолів *Павла, Тита, Артеми, Тихика, Зини, Аполлоса*;
- співвідносні з назвою відповідного чину святих самоназви апостола Павла – *раб Божий, апостол Ісуса Христа*;
- співвідносна з назвою чину святих апостолів біблійна загальна номінація осіб – *істинний син за спільною вірою*;
- синонімічні найменування християн як святих – *обрані, обрані Божі*;
- назви священнослужителів – *єпископ, пресвітер*;
- номінації, що асоціюються зі святим і праведним життям у земних умовах цього віку, – *непорочність, бездоганність, гостинність, благолюбність, цнотливість (ціломудреність), справедливість (праведність), побожність (преподобність, благочестивість), стриманість, чистота, а також дотримання правдивого (вірного) слова, згідного з ученням; наставляння у здоровому вченні; говоріння того, що згідне зі здоровим ученням; викривання противників; у всьому показування собою взірця добрих діл, у навчанні – чистоти, чесності, непошкодженості, слова здорового, недокірливого; ревність до добрих діл; уникання нерозумних змагань і родоводів, і суперечок, і чвар про закон; цурання еретика після першого і другого напоумлення; пильність; поважність; доброчесність; здоров'я у вірі, в любові, в терпінні; належне одягання; навчання добра; наставляння молодих любити чоловіків, любити дітей; дбайливість про дім; доброта; покірність своїм чоловікам; покора своїм господарям; догоджання їм у всьому; виявляння доброї вірності, прикрашання вчення Спасителя нашого Бога; слухання і покора начальству і властям; готовність до добрих діл; тихість і лагідність до всіх людей; турбота про ревність до добрих діл; турбота про добрі діла*;
- номінації, що позначають наслідок святого й праведного життя в земних умовах цього віку та його здобувачів – *надія на вічне життя, блаженне уповання і явлення слави великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа, спадкоємці вічного життя*;
- словосполучення *діла праведності*, що позначає загалом дії людини на шляху до спасіння;
- назви дій Бога як вияв Його милості до наших діл праведності – *спасіння (спасати), виправдання (виправдовувати)*;
- номінації, що позначають дії й стани, які несумісні з поняттям святості, – *розпуста, непокірність, догоджання собі, зухвальство, гнівливість, пияцтво, розбій, користолобство, а також марнослів'я, обман, розбещення, оскверненість, невірність, огидність, відрікання [гріховними] ділами від Бога, нездатність ні до якого доброго діла, нечестя, мирські похоті, нерозумність, рабство похотям і різним розкошам, життя в злобі та в заздощах, огидність, ненависть один одного, обмовляння, суперечки, крадіжки, лихослів'я, сварливість*.

У перспективі варто застосувати запропоновану в цій статті методичку богословсько-лінгвістичного аналізу до інших текстів Священного Писання із залученням святоотцівської екзегетичної спадщини.

Джерела:

- Біблія, 1997*   Біблія : книги Священного Писання Ветхого и Нового Завета на церковнославянском языке с параллельными местами. – М. : Российское библейское общество, 1997. – 1658, [12] с.
- Біблія, 2004*   Біблія : книги Священного Писання Старого та Нового Завіту : в українському перекладі з паралельними місцями та додатками / [пер. Патріарха Філарета (Денисенка)]. – К. : Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. – 1407, [9] с.
- Календар, 2017*   2017. Православний церковний календар. – К. : Видавниче управління УПЦ Київського Патріархату, 2016. – 240 с.
- Η Καινή Διαθήκη, 1996*   Η Καινή Διαθήκη μετὰ συντόμου ἑρμηνείας / Παν. Ν. Τρεμπέλα. – Ἀθήναι : Ἀδελφότης Θεολογῶν «Ὁ ΣΩΤΗΡ», 1996. – 1064, [8] σ.

Лексикографічні джерела:

- Вейсман, 1899 Греческо-русский словарь / А. Д. Вейсман. – репринт 5 изд. 1899 г. – М. : Греко-латинский кабанет Ю. А. Шичалина, 2006. – VIII с. + 1370 кол.
- Дворецкий, 1958 Древнегреческо-русский словарь / сост. И. Х. Дворецкий ; под ред. чл.-корр. АН СССР проф. С. И. Соболевского ; с приложением грамматики, составленной С. И. Соболевским : [в 2 т.]. – М. : Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1958. – Т. 1: А – Л. – 1043 с.
- Дьяченко, 1993 Полный церковно-славянский словарь / сост. магистр богословия протоиерей Григорий Дьяченко. – М. : Издательский отдел Московского Патриархата, 1993. – 1120 с.

Література:

- Вільчинська, 2008 Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII – XVIII ст. : монографія / Т. П. Вільчинська. – Тернопіль : Джура, 2008. – 424 с.
- Дзюбанський, 2012 Єдин свят : біблійні, богословські та історичні аспекти розуміння святості у християнському житті / Тарас Б. Дзюбанський. – К. : Дух і літера, 2012. – 135, [1] с.
- Забіяко, 1998 Категория святости (философско-религиоведческий анализ) : диссертация на соискание ученой степени доктора философских наук ; специальность 09. 00. 06 – философия религии / Забияко Андрей Павлович ; Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова ; философский факультет ; кафедра философии религии и религиоведения. – М., 1998. – 330 арк.
- Каюа, 2003 Людина та сакральне / Роже Каюа ; [пер. з фр.]. – К. : Ваклер, 2003. – 232, [24] с.
- Кулагіна-Стадніченко, 2016 Святість та аскетизм у структурі релігійних ідеалів українського право славного віруючого / Г. М. Кулагіна-Стадніченко // Софія : гуманітарно-релігієзнавчий вісник. – 2016. – № 3(7). – С. 18 – 23.
- Мацьків, 2007 Концептосфера Бог в українському мовному просторі / Петро Мацьків. – К. ; Дрогобич : Коло, 2007. – 330 с.
- Мацьків, 2010 Субконцепт священне місце в біблійному тексті / Петро Мацьків // Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2010. – Вип. 509 – 511. – С. 117 – 120.
- Мирончук, 2017а «Святість» у Соборному посланні святого апостола Іуди / Мирончук Олександр Якович // Православний вісник Київського Патріархату. – [К.], 2017. – № 8 (серпень). – С. 34 – 37.
- Мирончук, 2017б «Святість» у Соборному посланні святого апостола Якова / Олександр Мирончук // Труды Київської Духовної Академії : науковий збірник Київської православної богословської академії / ред. кол.: митр. Переяслав-Хмельницький і Білоцерківський Єпіфаній (Думенко) (гол. ред.) [та ін.]. – [К.], 2017. – С. 381 – 388.
- Мирончук, 2017в «Святість» у Соборних посланнях святого апостола Іоана Богослова / Мирончук Олександр Якович // Православний вісник Київського Патріархату. – [К.], 2017. – № 10 (жовтень). – С. 41 – 49.
- Мирончук, 2017г «Святість» у Посланні святого апостола Павла до Филимона / Мирончук Олександр Якович // Православний вісник Київського Патріархату. – [К.], 2017. – № 11 (листопад). – С. 53 – 56.
- Пылаев, 2012 Категория «священное» в феноменологии религии, теологии и континентальной философии XX века : диссертация на соискание ученой степени доктора философских наук ; специальность 09. 00. 03 – история философии / Пылаев Максим Александрович ; Российский государственный гуманитарный университет ; Философский факультет. – М., 2012. – 277 арк.
- Скаб, 2008 Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери / М. В. Скаб. – Чернівці : Рута, 2008. – 560 с.
- Элиаде, 1994 Священное и мирское / Мирча Элиаде ; пер. с фр., предисл. и коммент. Н. К. Гарбовского. – М. : Изд-во МГУ, 1994. – 144 с.
- Charkiewicz, 2015 Kult świętych w Kościele prawosławnym : teologia, historia, formy, typologia / Jaroslaw Charkiewicz. – Warszawa : Warszawska Metropolia Prawosławna, 2015. – 448, [32] с.
- Πάσχος, 1997 Άγιοι οι φίλοι του Θεού : εισαγωγή στην αγιολογία της ορθοδόξου εκκλησίας / Π. Β. Πάσχος. – 2η έκδ. – Αθήνα : Αρμός, 1997. – 322, [4] σ.

Myronchuk Oleksandr Yakovych,

PhD in Theology,

candidate of philological sciences,

Dean of the Faculty of Theology

*and professor of biblical and philological sciences chair
of Kyiv Orthodox Theological Academy*

«HOLINESS» IN THE EPISTLE OF THE SAINT APOSTLE PAUL TO TITUS

The proposed article presents the results of the theological and linguistic analysis of the text of the Epistle of the Saint Apostle Paul to Titus and reveals the specificity of the functioning of the concept of «holiness» in it.

Key words: *Apostle Paul, the Bible, the New Testament, religious style, biblical substyle, the text of the Scriptures, holiness, epistle.*